

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอแบ่งเป็น ๖ ตอน ดังนี้

๔.๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๒ ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๔.๓ ผลการเปรียบเทียบระดับบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

๔.๔ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๔.๕ ผลการสัมภาษณ์ บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๔.๖ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

๔.๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษาทางธรรม และวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑

ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวนและร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

(n = ๒๘๗)

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน(รูป)	ร้อยละ
๑. อายุ		
๒๐ – ๒๙ ปี	๑๙๘	๖๘.๙๙
๓๐ – ๓๙ ปี	๖๒	๒๑.๖๐
๔๐ – ๔๙ ปี	๑๘	๖.๒๗
๕๐ ปีขึ้นไป	๙	๓.๑๓
รวม	๒๘๗	๑๐๐.๐๐
๒. พรรษา		
๑ - ๕ พรรษา	๒๑๓	๗๔.๒๒
๖ - ๑๐ พรรษา	๓๙	๑๓.๕๙
๑๑ - ๑๕ พรรษา	๑๕	๕.๒๓
๑๖ - ๒๐ พรรษา	๑๑	๓.๘๒
๒๑ - ๒๕ พรรษา	๖	๒.๐๙
๒๖ พรรษาขึ้นไป	๓	๑.๐๕
รวม	๒๘๗	๑๐๐.๐๐
๓. ระดับการศึกษาสามัญ		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๒๕๔	๘๘.๕๐
ปริญญาตรี	๒๙	๑๐.๑๐
สูงกว่าปริญญาตรี	๔	๑.๔๐
รวม	๒๘๗	๑๐๐.๐๐

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)	จำนวน(รูป)	ร้อยละ
๔. วุฒิการศึกษาทางธรรม		
ไม่มีวุฒินักธรรม	๑๙๗	๖๘.๖๔
นักธรรมตรี	๕๔	๑๘.๘๒
นักธรรมโท	๒๔	๘.๓๖
นักธรรมเอก	๑๒	๔.๑๘
รวม	๒๘๗	๑๐๐.๐๐
๕. วุฒิการศึกษาเปรียญธรรม		
ไม่มีวุฒิเปรียญธรรม	๒๕๔	๘๘.๕๐
ประโยค ๑,๒ ถึง ป.ธ. ๓	๒๑	๗.๓๒
ป.ธ. ๔ - ๖	๑๐	๓.๔๘
ป.ธ. ๗ - ๙	๒	๐.๗๐
รวม	๒๘๗	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่าการแสดงข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งสามารถอธิบายได้แต่ละประเด็นดังต่อไปนี้

๑. อายุ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อายุระหว่าง ๒๐-๒๙ ปี จำนวน ๑๙๘ รูป คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๙๙ รองลงมามีอายุระหว่าง ๓๐-๓๙ ปี จำนวน ๖๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๖๐ และผู้ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุดมีอายุ ๕๐ ปีขึ้นไป จำนวน ๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๓.๖๘

๒. พรรษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีพรรษาระหว่าง ๑ - ๕ พรรษา มีจำนวน ๒๑๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๗๔.๒๒ รองลงมามีพรรษาระหว่าง ๖ - ๑๐ พรรษา จำนวน ๓๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๕๙ และผู้ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุดมีพรรษา ๒๖ พรรษาขึ้นไป จำนวน ๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑.๐๕

๓. วุฒิการศึกษาสามัญ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มัธยมศึกษาสามัญต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน ๒๕๔ รูป คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๕๐ รองลงมามีวุฒิการศึกษาสามัญระดับปริญญาตรี จำนวน ๒๙ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๑๐ และผู้ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุดมีวุฒิการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน ๔ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑.๔๐

๔. วุฒิการศึกษาทางธรรม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มิไม่มีวุฒินักศึกษานักธรรม จำนวน ๑๙๗ รูป คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๖๔ รองลงมามีวุฒินักศึกษานักธรรมตรี จำนวน ๕๔ รูป คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๘๒ และผู้ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุดมีวุฒินักศึกษานักธรรมโท จำนวน ๑๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๔.๑๘

๕. วุฒิการศึกษาเปรียญธรรม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม จำนวน ๒๕๔ รูป คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๕๐ รองลงมามีวุฒิการศึกษาเปรียญธรรมประโยค ๑,๒ – ถึง ป.ธ. ๓ จำนวน ๒๑ รูป คิดเป็นร้อยละ ๗.๓๒ และผู้ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุดมีวุฒิการศึกษาเปรียญธรรมระดับ ป.ธ. ๗ – ๙ จำนวน ๒ รูป คิดเป็นร้อยละ ๐.๗๐

๔.๒ ระดับบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลการวิเคราะห์ระดับบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมและจำแนกตามรายด้าน ได้แก่ ด้านการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ, ด้านการให้ความรู้ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ และด้านความร่วมมือในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ กับหน่วยงานราชการ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๒ – ๔.๖

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

(n = ๒๘๗)

ที่	บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ระดับบทบาท		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
๑	ด้านการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ	๓.๗๐	๐.๔๘๘	มาก
๒	ด้านการให้ความรู้ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ	๓.๖๑	๐.๕๘๑	มาก
๓	ด้านความร่วมมือในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ กับหน่วยงานราชการ	๓.๔๘	๐.๖๘๘	ปานกลาง
ภาพรวม		๓.๖๐	๐.๕๘๖	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า พระสงฆ์มีความเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๓.๖๐) และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = ๓.๗๐) ในด้านการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}$ = ๓.๔๘) ในด้านความร่วมมือในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ กับหน่วยงานราชการ

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ด้านที่ ๑ ด้านการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ

(n = ๒๘๗)

ที่	การดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ	ระดับบทบาท		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
๑	ท่านได้ปิด กวาด เช็ด ถู โบราณสถาน และเก็บรักษา โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ	๓.๙๐	๐.๗๓๓	มาก
๒	ท่านได้กำจัดวัชพืชในบริเวณแหล่งโบราณสถาน หรือ บริเวณสถานที่เก็บรักษาโบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ	๓.๗๘	๐.๗๓๔	มาก
๓	ท่านได้กำจัดขยะและสิ่งปฏิกูลบริเวณแหล่ง โบราณสถานหรือบริเวณสถานที่เก็บรักษา โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ	๓.๗๘	๐.๘๒๐	มาก
๔	ท่านได้จัดระเบียบร้านค้า หาบเร่ แผงลอย ใน บริเวณแหล่งโบราณสถาน หรือบริเวณสถานที่ เก็บรักษาโบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ	๓.๖๔	๐.๙๗๒	มาก
๕	ท่านจัดระเบียบการจราจร และมีมาตรการเพื่อ ลดการสั่นสะเทือนที่เกิดจากการจราจร	๓.๘๓	๐.๙๐๕	มาก
๖	ท่านได้ทำการป้องกันและควบคุมการหลุดร่วงของดิน ในบริเวณแหล่งโบราณสถาน หรือบริเวณสถานที่เก็บ รักษาโบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ	๓.๕๘	๐.๙๕๖	มาก
๗	ท่านได้ทำการเฝ้าระวังและป้องกันอัคคีภัยหรือการ ลอบวางเพลิง ในบริเวณแหล่งโบราณสถาน หรือ บริเวณสถานที่เก็บรักษาโบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ	๓.๔๘	๑.๐๖๔	ปานกลาง
๘	ท่านได้การเฝ้าระวังและป้องกันवादภัยหรือน้ำท่วม ในแหล่งโบราณสถาน หรือบริเวณสถานที่เก็บรักษา โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ	๓.๖๕	๑.๐๐๕	มาก
๙	ท่านได้การเฝ้าระวังและป้องกันการโจรกรรม ในแหล่งโบราณสถาน หรือบริเวณสถานที่เก็บรักษา โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ	๓.๕๗	๐.๙๗๔	มาก
๑๐	ท่านได้ทำการตรวจดูความเปลี่ยนแปลงสภาพของ โบราณสถาน หรือบริเวณสถานที่เก็บรักษาโบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ	๓.๗๗	๐.๙๓๔	มาก
ภาพรวม		๓.๗๐	๐.๙๑๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า พระสงฆ์มีความเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านที่ ๑ ด้านการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๗๐$) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่า มีเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = ๓.๙๐$) ในด้านได้ทำการเฝ้าระวัง และป้องกันอัคคีภัยหรือการลอบวางเพลิง ในบริเวณแหล่งโบราณสถาน หรือบริเวณสถานที่เก็บรักษาโบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ รองลงมา ($\bar{X} = ๓.๘๓$) ในด้านทำนุบำรุงระเบียบการจราจร และมาตรการเพื่อลดการสั่นสะเทือนที่เกิดจากการจราจร และส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = ๓.๔๘$) ในด้านความร่วมมือในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ กับหน่วยงานราชการ

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเห็นของบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านที่ ๒ ด้านการให้ความรู้ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ

(n = ๒๘๗)

ลำดับ	ด้านที่ ๒ ด้านการให้ความรู้ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ	ระดับบทบาท		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
๑	ท่านได้สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ แก่เยาวชน ด้วยการจัดอบรมค่ายคุณธรรม	๓.๕๗	๐.๙๓๕	มาก
๒	ท่านได้สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ แก่เด็กนักเรียนในสถานศึกษาต่าง ๆ จากการสอนหนังสือ	๓.๘๑	๐.๙๒๓	มาก
๓	ท่านได้สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในเทศกาลต่างๆ ของชุมชน	๓.๔๖	๐.๙๔๑	ปานกลาง
๔	ท่านได้สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในกิจกรรมของวันอัมมัสสวนะ	๓.๖๓	๑.๐๐๖	มาก
๕	ท่านได้สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในกิจกรรมของวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา	๓.๗๑	๐.๙๕๓	มาก
๖	ท่านได้สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในคราวที่ได้รับนิมนต์ไปแสดงพระธรรม ในสถานที่ต่างๆ	๓.๗๐	๐.๙๒๘	มาก

ลำดับ	ด้านที่ ๒ ด้านการให้ความรู้ในการอนุรักษ์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ (ต่อ)	ระดับประสิทธิภาพการบริหาร		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
๗	ท่านได้สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในการบรรยายธรรมผ่านวิทยุชุมชน หรือหอ กระจายข่าวในชุมชน	๓.๖๓	๑.๐๐๗	มาก
๘	ท่านได้จัดทำหนังสือ สื่อสิ่งพิมพ์ ให้ความรู้เกี่ยวกับ การอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ แก่ประชาชนทั่วไป	๓.๖๔	๑.๐๒๒	มาก
๙	ท่านได้จัดทำ CD หรือ DVD ให้ความรู้ เกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ	๓.๔๒	๑.๑๐๐	ปานกลาง
๑๐	ท่านได้เป็นผู้นำประชาชนในชุมชนไปศึกษาดูงานด้าน การอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และ ศิลปวัตถุ นอกสถานที่	๓.๕๔	๐.๙๗๒	มาก
ภาพรวม		๓.๖๑	๐.๙๗๙	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า พระสงฆ์มีความเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านที่ ๒ ด้านการให้ความรู้ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.81$) ในด้านท่านได้สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ แก่เด็กนักเรียนในสถานศึกษาต่าง ๆ จากการสอนหนังสือ รองลงมา ($\bar{X} = 3.71$) ในด้านท่านได้สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในกิจกรรมของวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.42$) ในด้านท่านได้จัดทำ CD หรือ DVD ให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเห็นชอบของบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านที่ ๓ ด้านความร่วมมือในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ กับหน่วยงานราชการ

(n = ๒๘๗)

ลำดับ	ด้านที่ ๓ ด้านความร่วมมือในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ กับหน่วยงานราชการ	ระดับบทบาท		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
๑	ท่านได้รับเชิญจากหน่วยงานราชการเพื่อเป็นวิทยากรให้ความรู้ ความเข้าใจ แก่กลุ่มคนผู้สนใจทางโบราณคดีท้องถิ่น	๓.๕๑	๑.๐๘๔	มาก
๒	ท่านได้รับเชิญจากหน่วยงานราชการเพื่อเข้าร่วมการสัมมนาในการป้องกันผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นกับแหล่งโบราณสถาน โบราณวัตถุ ในชุมชน	๓.๕๐	๐.๙๓๒	มาก
๓	ท่านได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาแหล่งโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุกับหน่วยงานของราชการ	๓.๔๙	๑.๐๘๔	ปานกลาง
๔	ท่านได้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ หรือเสนอตัวแทนเป็นกรรมการในการดำเนินงานเพื่อการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ	๓.๔๔	๑.๑๐๕	ปานกลาง
๕	ท่านได้มีส่วนร่วมกับหน่วยงานราชการในการตัดสินใจลงมติในเรื่องการก่อสร้างอาคาร หรือโรงงานบริเวณแหล่งโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ	๓.๔๔	๑.๐๓๐	ปานกลาง
๖	ท่านได้มีส่วนร่วมสังเกตการณ์ในการขุดค้นแหล่งโบราณสถาน โบราณวัตถุและศิลปวัตถุในชุมชน	๓.๕๐	๑.๐๔๐	มาก
๗	ท่านได้มีส่วนร่วมเป็นกรรมการหรือเสนอตัวแทนเป็นกรรมการตรวจการจ้างบูรณปฏิสังขรณ์และอนุรักษ์	๓.๔๖	๑.๐๖๘	ปานกลาง

ลำดับ	ด้านที่ ๓ ด้านความร่วมมือในการอนุรักษ์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ กับ หน่วยงานราชการ (ต่อ)	ระดับประสิทธิภาพการบริหาร		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
๘	ท่านได้มีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการบริหาร งบประมาณหรือตรวจสอบการใช้จ่าย งบประมาณการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุในชุมชน	๓.๔๖	๑.๐๒๓	ปานกลาง
๙	ท่านได้มีส่วนร่วมเป็นผู้ออกกฎระเบียบมาตรการ ในการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุในชุมชน	๓.๔๒	๑.๑๐๐	ปานกลาง
๑๐	ท่านได้มีส่วนร่วมกับหน่วยงานราชการในการ อบรมเพื่อปลูกสำนึกรักษ์และหวงแหน โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ แก่คนในชุมชน	๓.๕๗	๐.๙๗๔	มาก
ภาพรวม		๓.๔๘	๑.๐๔๔	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า พระสงฆ์มีความเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านที่ ๓ ด้านความร่วมมือในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุกับหน่วยงานราชการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.48$) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.57$) ในด้านท่านได้มีส่วนร่วมกับหน่วยงานราชการในการอบรมเพื่อปลูกสำนึกรักษ์และหวงแหนโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุแก่คนในชุมชน รองลงมา ($\bar{X} = 3.51$) ในด้านท่านได้รับเชิญจากหน่วยงานราชการเพื่อเป็นวิทยากรให้ความรู้ ความเข้าใจ แก่กลุ่มคนผู้สนใจทางโบราณคดีท้องถิ่น และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.42$) ในด้านท่านได้มีส่วนร่วมเป็นผู้ออกกฎระเบียบมาตรการในการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุในชุมชน

๔.๓ ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ของพระสงฆ์ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์โบราณสถานของพระสงฆ์ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลได้แก่ อายุ พรรษา ตำแหน่งทางคณะสงฆ์ วุฒิการศึกษา (สามัญศึกษา) วุฒิการศึกษาปริยัติธรรม (แผนกนักธรรม) วุฒิการศึกษาปริยัติธรรม (แผนกบาลี) และระยะเวลาที่สังกัดอยู่ภายในวัด ตามสมมติฐานที่ ๑ - ๗ ดังนี้

สมมติฐานที่ ๑ พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกันมีบทบาทในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๖ การเปรียบเทียบระดับบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามอายุ

(N = ๒๘๗)

ระดับบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์	อายุ								F	Sig.
	๒๐-๒๙ ปี (๑๙๘ รูป)		๓๐-๓๙ ปี (๖๒ รูป)		๔๐-๔๙ ปี (๑๘ รูป)		๕๐ ปีขึ้นไป (๙ รูป)			
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D		
๑. ด้านการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ	๓.๐๐	๐.๗๔๘	๓.๓๓	๐.๗๑๘	๓.๓๘	๑.๐๐๕	๓.๓๒	๐.๙๒๙	๐.๖๓	๐.๖๔๒
๒. ด้านการให้ความรู้ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ	๒.๗๓	๐.๗๔๙	๒.๒๙	๐.๙๒๑	๓.๓๒	๐.๙๕๔	๓.๓๔	๐.๙๓๐	๑.๕๖	๐.๑๙๒
๓. ด้านความร่วมมือในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ กับหน่วยงานราชการ	๓.๑๐	๐.๙๖๒	๓.๗๔	๐.๗๔๑	๓.๕๘	๐.๙๙๙	๓.๗๑	๐.๗๘๙	๑.๗๕	๐.๑๔๕
รวม	๒.๙๔	๐.๘๒๐	๓.๑๒	๐.๗๙๓	๓.๔๓	๐.๙๘๖	๓.๔๖	๐.๘๘๓	๑.๓๑	๐.๓๒๖

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

สมมติฐานที่ ๒ พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกันมีบทบาทในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๗ การเปรียบเทียบระดับระดับความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามพรรษา

(n = ๒๘๗)

ระดับบทบาทของ พระสงฆ์ในการ อนุรักษ์	พรรษา												F	Sig.
	๑ - ๕ พรรษา (๒๑๓ รูป)		๖ - ๑๐ พรรษา (๓๙ รูป)		๑๑-๑๕ พรรษา (๑๕ รูป)		๑๖ - ๒๐ พรรษา (๑๑ รูป)		๒๑ - ๒๕ พรรษา (๖ รูป)		๒๖ พรรษาขึ้นไป (๓ รูป)			
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D		
๑. ด้านการดูแลรักษา โบราณสถาน	๓.๘๔	๐.๔๖๑	๓.๖๑	๐.๖๒๖	๓.๔๘	๐.๖๗๗	๓.๓๔	๐.๕๖๘	๓.๗๑	๐.๓๕๓	๓.๖๒	๐.๒๑๗	๒.๐๘	๐.๐๖๘
๒. ด้านการให้ความรู้ ในการอนุรักษ์	๓.๖๖	๐.๕๒๙	๓.๖๔	๐.๖๓๕	๓.๖๑	๐.๕๔๘	๓.๕๕	๐.๕๐๑	๓.๕๔	๐.๕๔๗	๓.๗๒	๐.๑๖๔	๐.๑๖	๐.๙๗๖
๓. ด้านความร่วมมือใน การอนุรักษ์	๓.๖๙	๐.๕๓๒	๓.๖๔	๐.๖๕๘	๓.๔๔	๐.๕๖๔	๓.๔๓	๐.๗๐๒	๓.๑๔	๐.๘๒๐	๓.๕๐	๐.๕๖๖	๐.๖๒	๐.๑๕๕
รวม	๓.๗๓	๐.๕๐๗	๓.๖๓	๐.๖๔๐	๓.๕๑	๐.๕๙๖	๓.๔๔	๐.๕๙๐	๓.๔๖	๐.๕๗๓	๓.๖๑	๐.๓๑๖	๑.๒๙	๐.๔๐๐

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

สมมติฐานที่ ๓ พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาสามัญต่างกัน มีบทบาทในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๘ การเปรียบเทียบระดับระดับความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกวุฒิการศึกษาสามัญ

(n = ๒๘๗)

ระดับบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์	วุฒิการศึกษาสามัญ						F	Sig.
	ต่ำกว่าปริญญาตรี (๒๕๔ รูป)		ปริญญาตรี (๒๙ รูป)		สูงกว่าปริญญาตรี (๔ รูป)			
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D		
๑. ด้านการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ	๓.๕๐	๐.๖๖๙	๓.๓๑	๐.๘๖๙	๒.๔๕	๐.๖๓๖	๑.๘๕	๐.๐๖๐
๒. ด้านการให้ความรู้ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ	๓.๕๙	๐.๖๑๕	๓.๗๙	๐.๔๕๑	๓.๑๐	๐.๔๒๔	๑.๔๘	๐.๒๓๐
๓. ด้านความร่วมมือในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ กับหน่วยงานราชการ	๓.๖๒	๐.๖๐๐	๓.๗๓	๐.๓๗๗	๓.๓๐	๐.๒๘๓	๐.๕๖	๐.๕๗๔
รวม	๓.๕๗	๐.๖๒๘	๓.๖๑	๐.๕๖๖	๒.๙๕	๐.๔๔๘	๑.๓๐	๐.๒๘๘

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาสามัญต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาสามัญต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

สมมติฐานที่ ๔ พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาทางธรรมต่างกัน มีบทบาทในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๙ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา **จำแนกตามวุฒิทางการศึกษาทางธรรม**

(N = ๒๘๗)

ระดับบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์	วุฒิการศึกษาทางธรรม								F	Sig.
	ไม่มีวุฒินักธรรมตรี (๑๙๗ รูป)		นักธรรมตรี (๕๔ รูป)		นักธรรมโท (๒๔ รูป)		นักธรรมเอก (๑๒ รูป)			
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D		
๑. ด้านการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ	๓.๗๐	๐.๕๐๑	๓.๘๐	๐.๔๒๔	๓.๖๒	๐.๒๕๙	๓.๓๙	๐.๓๖๒	๑.๘๔	๐.๑๔๐
๒. ด้านการให้ความรู้ในการอนุรักษ์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และ ศิลปวัตถุ แก่ประชาชน	๓.๖๐	๐.๕๙๘	๓.๘๑	๐.๔๕๗	๓.๔๔	๐.๑๖๗	๓.๓๙	๐.๕๕๖	๑.๖๒	๐.๑๘๖
๓. ด้านความร่วมมือในการอนุรักษ์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และ ศิลปวัตถุ กับหน่วยงานราชการ	๓.๔๕	๐.๖๙๘	๓.๗๒	๐.๓๙๙	๓.๗๖	๐.๔๗๒	๓.๓๕	๐.๙๗๘	๑.๔๗	๐.๒๒๐
ภาพรวม	๓.๕๘	๐.๕๙๙	๓.๗๘	๐.๔๒๗	๓.๖๑	๐.๒๙๙	๓.๓๘	๐.๖๓๒	๑.๖๔	๐.๑๘๓

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่า พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาทางธรรมต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาทางธรรมต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

สมมติฐานที่ ๕ พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาเปรียญธรรมต่างกัน มีบทบาทในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๐ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามวุฒิทางการศึกษาเปรียญธรรม

(N = ๒๘๗)

ระดับบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์	วุฒิการศึกษาทางธรรม								F	Sig.
	ไม่มีวุฒิเปรียญธรรม (๒๕๔ รูป)		ประโยค ๑-๒ ถึง ป.ธ.๓ (๒๑ รูป)		ป.ธ.๔-๖ (๑๐ รูป)		ป.ธ.๗-๙ (๒ รูป)			
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D		
๑. ด้านการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ	๓.๗๐	๐.๕๐๑	๓.๘๐	๐.๔๒๔	๓.๖๒	๐.๒๕๙	๓.๓๙	๐.๓๖๒	๑.๘๔	๐.๑๔๐
๒. ด้านการให้ความรู้ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ	๓.๖๐	๐.๕๙๘	๓.๘๑	๐.๔๕๗	๓.๔๔	๐.๑๖๗	๓.๓๙	๐.๕๕๖	๑.๖๒	๐.๑๘๖
๓. ด้านความร่วมมือในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ กับหน่วยงานราชการ	๓.๔๕	๐.๖๙๘	๓.๗๒	๐.๓๙๙	๓.๗๖	๐.๔๗๒	๓.๓๕	๐.๙๗๘	๑.๔๗	๐.๒๒๔
ภาพรวม	๓.๕๘	๐.๕๙๙	๓.๗๘	๐.๔๒๗	๓.๖๑	๐.๒๙๙	๓.๓๘	๐.๖๓๒	๑.๖๔	๐.๑๘๓

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาเปรียญธรรมต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาเปรียญธรรมต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่แตกต่างกันทุกด้าน

ตารางที่ ๔.๑๑ สรุปโดยภาพรวมการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สมมติฐาน	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	สถิติทดสอบ	ค่านัยสำคัญทางสถิติ	ผลการทดสอบ	
					ยอมรับ	ปฏิเสธ
ที่ ๑	อายุ	บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๓ ด้าน	F – test	๐.๓๒		✓
ที่ ๒	พรรษา	บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๓ ด้าน	F - test	๐.๔๐		✓
ที่ ๓	วุฒิการศึกษาสามัญ	บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๓ ด้าน	F – test	๑.๓๐		✓

สมมติฐาน	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	สถิติทดสอบ	ค่านัยสำคัญทางสถิติ	ผลการทดสอบ	
					ยอมรับ	ปฏิเสธ
ที่ ๔	วุฒิการศึกษาทางธรรม	บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๓ ด้าน	F – test	๑.๖๔		✓
ที่ ๕	วุฒิการศึกษาเปรียญธรรม	บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา ๓ ด้าน	F – test	๑.๖๔		✓

จากตารางที่ ๔.๑๑ สรุปผลการทดสอบสมมติฐานโดยภาพรวมได้ว่า พระสงฆ์ที่มีอายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษาทางธรรม และวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม ที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๔.๔ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้ง ๓ ด้าน ได้แก่

- (๑) ด้านการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ
- (๒) ด้านการให้ความรู้ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ
- (๓) ด้านความร่วมมือในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ กับ

หน่วยงานราชการ

ดังปรากฏตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๑๒ ปัญหา อุปสรรค จำนวน และร้อยละ เกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ

ลำดับที่	ปัญหา อุปสรรค	จำนวน	ร้อยละ
๑	ขาดการทำความเข้าใจ สะอาด เชื้อตุง ปลอ่ยให้โทรม เสื่อมคุณค่า	๕๗	๒๐.๐
๒	มีวัชพืชในบริเวณแหล่งโบราณสถาน หรือบริเวณสถานที่เก็บรักษาโบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ	๕๑	๑๗.๗
๓	มีขยะและสิ่งปฏิกูลบริเวณแหล่งโบราณสถานหรือบริเวณสถานที่เก็บรักษาโบราณวัตถุและศิลปวัตถุ	๔๖	๑๖.๐
๔	ไม่มีการจัดระเบียบร้านค้า หาบเร่ แผงลอย ในบริเวณแหล่งโบราณสถาน หรือบริเวณสถานที่เก็บรักษาโบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ	๔๑	๑๔.๒
๕	ไม่มีการจัดระเบียบการจราจร และมีมาตรการเพื่อลดการสั่นสะเทือนที่เกิดจากการจราจร	๒๘	๑๐.๑

ตารางที่ ๔.๑๓ ปัญหา อุปสรรค จำนวน และร้อยละ เกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอมะนัง จังหวัดยะลา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการให้ความรู้ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ

ลำดับที่	ปัญหา	จำนวน	ร้อยละ
๑	ขาดการสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ แก่เยาวชน ด้วยการจัดอบรมค่ายคุณธรรม	๖๕	๒๒.๖
๒	ขาดการให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ แก่เด็กนักเรียนในสถานศึกษาต่างๆ อย่างจริงจัง	๕๓	๑๘.๔
๓	ขาดการสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุในเทศกาลต่างๆ ของชุมชน	๔๙	๑๗.๐
๔	ขาดการให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุในกิจกรรมของวันฉัตรมงคล	๔๓	๑๕.๐
๕	มิได้ให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุในกิจกรรมของวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา	๓๒	๑๑.๑

ตารางที่ ๔.๑๔ ปัญหา อุปสรรค จำนวน และร้อยละ เกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอมะนัง จังหวัดยะลา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านความร่วมมือในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ กับหน่วยงานราชการ

ลำดับที่	ปัญหา	จำนวน	ร้อยละ
๑	ขาดการร่วมมือกับหน่วยงานราชการเพื่อจัดหาวิทยากรให้ความรู้ความเข้าใจ แก่กลุ่มคนผู้สนใจทางโบราณคดีท้องถิ่น	๕๑	๑๗.๗
๒	ขาดการร่วมมือสัมนานในการป้องกันผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นกับแหล่งโบราณสถานโบราณวัตถุ ในชุมชน	๔๓	๑๕.๐
๓	ไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาแหล่งโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุกับหน่วยงานของราชการ อย่างจริงจัง	๓๙	๑๓.๕
๔	พระสงฆ์ไม่ได้เป็นตัวแทนเป็นกรรมการในการดำเนินงานเพื่อการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ	๓๕	๑๒.๑
๕	การลงมติในเรื่องการก่อสร้างอาคาร หรือบริเวณแหล่งโบราณสถาน โบราณวัตถุและศิลปวัตถุ มักมีปัญหาความขัดแย้งกัน	๒๒	๗.๖

ตารางที่ ๔.๑๕ แสดงผลการวิจัยความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่เกี่ยวกับข้อเสนอแนะ และร้อยละเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
๑	ต้องทำความสะอาด ปิด กวาด เช็ด ถู ตามสมควรด้วย เรียกว่าเก่าแต่ไม่โทรม	๖๔	๒๒.๒
๒	ควรมีการเก็บกวาด ถอนออก หรือใช้ยาฆ่าหญ้าบ้าง บางจุด	๕๓	๑๘.๔
๓	ต้องมีการกำจัดขยะและสิ่งปฏิกูลบริเวณแหล่งโบราณสถานหรือบริเวณสถานที่เก็บรักษา โบราณวัตถุและศิลปวัตถุ	๔๙	๑๗.๐
๔	ต้องมีการจัดระเบียบร้านค้า หาบเร่ แผงลอย ในบริเวณแหล่งโบราณสถาน หรือบริเวณสถานที่เก็บรักษาโบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ	๓๕	๑๒.๑
๕	ต้องมีการจัดระเบียบการจราจร และมีมาตรการเพื่อลดการสั่นสะเทือนที่เกิดจากการจราจร	๒๕	๘.๗

ตารางที่ ๔.๑๖ แสดงผลการวิจัยความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่เกี่ยวกับข้อเสนอแนะ และร้อยละเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการให้ความรู้ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
๑	ควรสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ แก่เยาวชนด้วยการจัดอบรมค่ายคุณธรรม	๕๕	๑๙.๑
๒	ต้องมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ แก่เด็กนักเรียนในสถานศึกษาต่าง ๆ อย่างจริงจัง	๔๒	๑๔.๖
๓	ต้องช่วยกันเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุในเทศกาลต่างๆ ของชุมชน	๓๕	๑๒.๑
๔	ควรให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุในกิจกรรมของวันธรรมสวนะด้วย	๒๙	๑๐.๑
๕	ต้องเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุในกิจกรรมของวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา	๑๘	๖.๖

ตารางที่ ๔.๑๗ แสดงผลการวิจัยความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่เกี่ยวกับข้อเสนอแนะ และร้อยละเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านความร่วมมือในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ กับหน่วยงานราชการ

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
๑	ควรมีการร่วมมือกับหน่วยงานราชการเพื่อจัดหาวิทยากรให้ความรู้ความเข้าใจ แก่กลุ่มคนผู้สนใจทางโบราณคดีท้องถิ่น	๗๓	๒๕.๔
๒	ควรมีการร่วมมือสัมมนาในการป้องกันผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นกับแหล่งโบราณสถานโบราณวัตถุ ในชุมชน	๖๔	๒๒.๒
๓	ควรเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาแหล่งโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุกับหน่วยงานของราชการอย่างจริงจัง	๕๑	๑๘.๐
๔	ต้องให้พระสงฆ์เป็นตัวแทนเป็นกรรมการในการดำเนินงานเพื่อการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ	๔๕	๑๕.๖
๕	ต้องขจัดปัญหาความขัดแย้งในเรื่องการลงมติในเรื่องการก่อสร้างอาคาร หรือโรงงานบริเวณแหล่งโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ	๓๒	๑๑.๑

๔.๕ ผลการสัมภาษณ์ บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ซึ่งเป็นเจ้าคณะปกครอง ในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา จำนวน ๕ รูป และเจ้าหน้าที่กรมศิลปากร ๒ ท่าน ดังนี้

๑. พระเทพรัตนารักษ์ (นปฏล กตฺสโร) เจ้าคณะจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
วัดพนัญเชิง
๒. พระมหาเชิดชัย กตปุญโญ รองเจ้าคณะจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
วัดพนัญเชิง
๓. พระครูสุทธิปัญญาโสภณ (ประยูร สมนจิตฺโต) รองเจ้าคณะอำเภอพระนครศรีอยุธยา
วัดท่าการ้อง
๔. พระมหาเวชยันต์ เวชยนฺโต เลขาธิการเจ้าคณะจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา วัดเจ้าเจ็ด
๕. พระครูวินัยธรรมมณณ ธมมพโล เจ้าอาวาสวัดธรรมิกราช
๖. นายชัยนันท์ บุษยรัตน์ ผู้อำนวยการประวัติศาสตร์
พระนครศรีอยุธยา
๗. นายภัทรพงษ์ เก่าเงิน นักโบราณคดีผู้ชำนาญการอุทยาน
ประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

ผลการสัมภาษณ์

๑. พระเทพรัตนารักษ์ (นปฏฺฐ กตฺสาโร)

ด้านการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ

การดูแลรักษาโบราณสถานควรปฏิบัติเช่นเดียวกับการปฏิบัติต่อบรรพบุรุษหรือญาติผู้ใหญ่ การแสดงความเคารพการระออ่อนน้อมถ่อมตน ต่อโบราณสถานเหล่านั้น เพราะถ้าพึงไปทำให้มันเก่าเหมือนเดิมไม่ได้ ที่เรารักษานั้นเป็นการรักษาให้มันเก่าแต่ไม่ใช่ให้มันโทรม

ด้านความรู้ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ แก่ประชาชน

เราต้องยอมรับกันก่อนว่าใครจะเป็นผู้ดูแลโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุนี้ ก็เราทุกคนนั้นแหละที่จะต้องดูแล ฉะนั้นตัวเราเองต้องมีความรู้ในการอนุรักษ์ก่อน แล้วจึงค่อยไปสอนคนอื่นได้ และทำให้ประชาชนทั่วไปตระหนักถึงการอนุรักษ์ และค่อยหางบประมาณเข้ามาดำเนินการ

ด้านความร่วมมือในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ กับหน่วยงานราชการ

หน่วยงานราชการ เขาทำงานตามหน้าที่ แต่จะอย่างไรให้เจ้าหน้าที่บ้านเมืองทำหน้าที่ลูกหลานของผู้สร้างโบราณสถานนั้นๆ ต่างหากที่จำเป็น แน่นนอนว่าเจ้าหน้าที่บ้านเมืองนั้นเขามีความรู้ด้านศิลปะ หรือการอนุรักษ์โบราณสถานต่างๆ มากกว่าพระสงฆ์เรา แต่งบประมาณกลับเป็นประเด็นหลักมากกว่า เพราะถ้าไม่ไต่งบประมาณจากรัฐอาจไม่สามารถจะทำอะไรได้เลยจริงๆ ฉะนั้นพระสงฆ์เราต้องร่วมมือกับหน่วยงานราชการ

๒. พระมหาเชิดชัย กตปุญฺโญ

ด้านการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุและศิลปวัตถุ

การดูแลรักษาโบราณสถาน โดยการจัดหาอาสาสมัครอบรมสั่งสอนชาวบ้านให้เห็นคุณค่าของมรดกวัฒนธรรมของชาติ เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ และขนบธรรมเนียมประเพณีไทย ชักชวนชาวบ้านให้ร่วมมือกันจัดกิจกรรมเพื่อการดูแลรักษาโบราณสถานในท้องถิ่นให้มั่นคง สวยงามทรงคุณค่าอยู่เสมอ เช่น การดูแลถากถางทำความสะอาดโบราณสถานเป็นประจำ หรือส่งเสริมการจัดกิจกรรมประเพณีไทยที่ต้งามเนื่องในวันนักขัตฤกษ์ต่างๆ งดการจัดกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมอบายมุขในทางตรงและทางอ้อม

ด้านความรู้ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ แก่ประชาชน

การจะให้ความรู้แก่ประชาชนในการอนุรักษ์เขาไม่ค่อยฟังเรา ฉะนั้นเราต้องมีแผ่นพับ หรือวิทยากรที่พูดเก่งๆ เพื่อให้ความรู้ในการอนุรักษ์ เพราะมีน้อยคนมากที่อยากจะมาฟังเรื่องการอนุรักษ์ ส่วนมากคือมาเที่ยวชมโบราณสถาน มาถ่ายรูป ฉะนั้นแผ่นพับนั้นสำคัญมากที่จะทำให้เขาเข้าใจโบราณสถานนั้นๆ และอยากจะอนุรักษ์โบราณสถานนั้นๆ ด้วย

ด้านความร่วมมือในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ กับ หน่วยงานราชการ

ความร่วมมือกันเป็นสิ่งที่ดี แต่เราต้องยอมรับว่าเราต้องพึ่งเขามากกว่า เขาต้องพึ่งเรา เพราะงบประมาณที่ได้มากที่สุดก็มาจากกรมศิลปากร ซึ่งถือว่าเป็นส่วนที่ดีเดียวที่รัฐบาลยังตระหนักถึง งบประมาณในการอนุรักษ์โบราณสถานเหล่านี้ แต่สำหรับโบราณวัตถุนั้นต้องยอมรับกันเลยว่ายังด้อยอยู่ เพราะพิพิธภัณฑ์ที่จะแสดงโบราณวัตถุของไทยเรานั้น ยังจัดได้ไม่ดีเหมือนต่างประเทศเขา ถ้าเปรียบเทียบกับพิพิธภัณฑ์แห่งชาติเทียบไม่ได้กับงานแสดงศิลปะของ อาจารย์เฉลิมชัย ผนวตร่องขุนไม่ได้นั่นเอง ฉะนั้นเราต้องจัดการแสดงโบราณวัตถุให้ดี มีชาวบ้านมากมายมีโบราณวัตถุที่อยากจะถวายให้วัดเก็บไว้ แต่วัดไม่มีแหล่งที่จะแสดงโบราณวัตถุเหล่านั้นให้ได้

๓. พระครูสุทธิปัญญาโสภณ (ประยูร สนตจิตโต)

ด้านการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ควรจัดหาอาสาสมัครอบรมสั่งสอนชาวบ้านให้เห็นคุณค่าในฐานะมรดกวัฒนธรรมของชาติ และชักชวนชาวบ้านให้ร่วมมือกันจัดกิจกรรมเพื่อการดูแลรักษาโบราณสถานในท้องถิ่นให้มั่นคงสวยงามทรงคุณค่าอยู่เสมอ ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมหรือเป็นการกระทำที่ดำเนินการตามความจำเป็น และเหมาะสมกับทรัพยากรที่มี

ด้านการให้ความรู้ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ แก่ประชาชน

ต้องอบรมความรู้ในการอนุรักษ์ให้พระสงฆ์ภายในวัดต่างๆ ที่มีโบราณสถานให้ดีเสียก่อน และพระสงฆ์เราต้องมีความรู้ในการอนุรักษ์เหมือนอย่างกรมศิลปากรเขา หรือใกล้เคียง เพื่อจะไปเผยแพร่ให้กับประชาชนเข้าใจได้

ด้านความร่วมมือในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ กับ หน่วยงานราชการ

การร่วมมือกับหน่วยงานราชการถือว่าเป็นส่วนสำคัญ เพราะลำพังทางวัดเองนั้นก็ไม่สามารถจัดการเองได้ทั้งหมด หน่วยงานราชการ อย่างเช่นกรมศิลปากรนั้น เขามีความเชี่ยวชาญ เราต้องพึ่งเขา ในการซ่อมแซมบูรณะ การออกแบบ โดยรอบบริเวณ เพื่อให้เกิดความร่มรื่นสวยงาม ก็ต้องร่วมมือกันหลายฝ่ายที่มีความเชี่ยวชาญแต่ละด้าน ให้มาช่วยกัน

๔. พระมหาเวชยันต์ เวชยนโต

ด้านการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุและศิลปวัตถุ พระสงฆ์ในอดีตได้กระทำหน้าที่ดังกล่าวได้อย่างดีเยี่ยม สามารถบำรุงรักษาเสนาสนะ หรือโบราณสถาน โบราณวัตถุในวัด รวมทั้งสิ่งมีค่าอื่นๆ ให้อยู่ในสภาพดี และเมื่อชำรุดก็สามารถซ่อมแซมด้วยวิธีการที่สามารถให้คงสภาพของโบราณสถาน โบราณวัตถุนั้นไว้ได้อย่างเดิมไม่เปลี่ยนแปลงสภาพมากนัก ในปัจจุบันพระสงฆ์เรานั้นแหละที่ควรจะเป็นกำลังหลักในการดูแลรักษา

ด้านการให้ความรู้ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ แก่ประชาชน

ผู้คนมากมายมาที่วัดเพื่อมาเที่ยว แต่ไม่ค่อยอยากอ่านอะไรเกี่ยวกับโบราณสถาน เคยเห็นงานแสงสีเสียง มีละครการแสดง ดูทุกคนสนใจเรื่องเราและการแสดงดีมาก งานแบบนั้นแหละที่ทำให้คนนั่งฟังอย่างให้ความสนใจจริงๆ ฉะนั้นเราต้องใส่ความรู้ในการอนุรักษ์ลงไปกิจกรรมแบบนั้น

ด้านความร่วมมือในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ กับ หน่วยงานราชการ

หนึ่งแรงก็ทำได้แค่หนึ่งแรง ถ้าร่วมมือกันหลายๆ แรงย่อมเป็นสิ่งที่ดีมาก ๆ เลยในการที่จะช่วยเหลือร่วมมือกัน และอีกอย่างทางคณะสงฆ์เราจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพึ่งพาหน่วยงานราชการเพราะงบประมาณส่วนใหญ่มาจากภาครัฐ และเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ก็มาจากภาครัฐนั่นเอง

๕. พระครูวินัยธรรมภณ ธมฺมโปล

ด้านการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุและศิลปวัตถุ โบราณสถานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาล้วนแต่เป็นโบราณสถานทางพระพุทธศาสนา ฉะนั้น ควรอย่างยิ่งที่ชาวพุทธเรานั้นแหละที่ต้องช่วยกัน ก็นี่เมื่อโบราณสถานเหล่านั้นเป็นของบรรพบุรุษเรามีใช้หรือ ฉะนั้นเราต้องมานั่งคิดกันว่าทำให้ชาวพุทธเราทุกคนตระหนักในการเห็นคุณค่าของรอยมือรอยเท้าของบรรพบุรุษเราอย่างไร

ด้านการให้ความรู้ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ แก่ประชาชน

ความรู้ในการอนุรักษ์ก็ยังไม่ทำให้ประชาชนมาเป็นส่วนร่วมในการอนุรักษ์ เพราะหากประชาชนมีแต่ความรู้พวกเขาทั้งหลายก็ไม่ได้มาช่วยในการอนุรักษ์อย่างแน่นอน ฉะนั้นเราควรต้องร่วมมือกับประชาชนเพื่อให้เขามาช่วยกันอนุรักษ์โบราณสถาน

ด้านความร่วมมือในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ กับ หน่วยงานราชการ

งบประมาณที่ได้มาจากภาครัฐเป็นส่วนใหญ่ที่ใช้ในการอนุรักษ์ และเจ้าหน้าที่ภาครัฐก็เป็นส่วนใหญ่ในการอนุรักษ์ เรียกได้ว่าต้องขอขอบคุณภาครัฐที่ให้การช่วยเหลืออนุรักษ์ แต่ก็ยังมีข้อเสียในบางส่วนเช่น สถานที่ใดที่ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานนั้นการปรับปรุงแก้ไขมีขั้นตอนที่ซับซ้อนกันทีเดียว

๖. นายชัยนันท์ บุษยรัตน์

ด้านการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ

เราต้องยอมรับกันว่าระหว่างคลุ่สล์ กับพระสงฆ์ ล้วนแต่อยากให้การดูแลรักษาโบราณสถานเป็นไปในทางเดียวกัน เพราะโบราณสถานต่างๆ ล้วนเก่าแก่ ทрудโทรมลงตามกาลเวลา นั้นเป็นสิ่งที่สะท้อนในคำสอนของพระพุทธองค์ที่เกี่ยวกับความจริง ความเป็นไตรลักษณ์ของสิ่งต่างๆ ฉะนั้นทั้งพระสงฆ์และประชาชนทั่วไปก็ควรที่จะช่วยกันอนุรักษ์มรดกล้ำค่าเหล่านั้นเอาไว้

ด้านการให้ความรู้ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ แก่ประชาชน

เราต้องยอมรับกันว่าความรู้ในการอนุรักษ์โบราณสถานต่างๆ ล้วนอยู่ในหน้าที่ของกรมศิลปากร แต่ในหลักการกลับพบว่าชาวพุทธทุกคนนั้นควรต้องแสวงหาความรู้ในความเป็นมาของโบราณสถานนั้นๆ และต้องช่วยกันเผยแพร่ความรู้ในการอนุรักษ์ นั่นเอง

ด้านความร่วมมือในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ กับ หน่วยงานราชการ

รัฐเป็นผู้ดูแล แต่พระสงฆ์ที่อยู่ใกล้หรืออยู่ในพื้นที่นั้นเป็นผู้เฝ้าดูแลตลอด ๒๔ ชั่วโมง ฉะนั้นความผูกพันระหว่างสถานที่กับบุคคลจึงเป็นส่วนหนึ่งที่แตกต่างกัน ฉะนั้นเราต้องสร้างจิตสำนึกให้เกิดขึ้นระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับความเป็นพุทธนั้น จึงจะทำให้การอนุรักษ์เกิดขึ้นจากภายในจริงๆ

๗. นายภัทรพงษ์ เก่าเงิน

ด้านการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ

เจ้าหน้าที่ของศิลปากรทำหน้าที่อย่างเต็มที่ในการอนุรักษ์ เพราะอยากให้มรดกของคนไทย ยังคงสภาพอยู่ได้ เรียกได้ว่าของเก่าจะพังก็ได้ แต่ไม่ควรอย่างยิ่งที่จะต้องมาพังในขณะที่พวกเรายังมีชีวิตอยู่ เพราะไม่เช่นนั้นเมื่อเราพบเจอบรรพบุรุษเราเองเราจะตอบเขาได้อย่างไร

ด้านการให้ความรู้ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ แก่ประชาชน

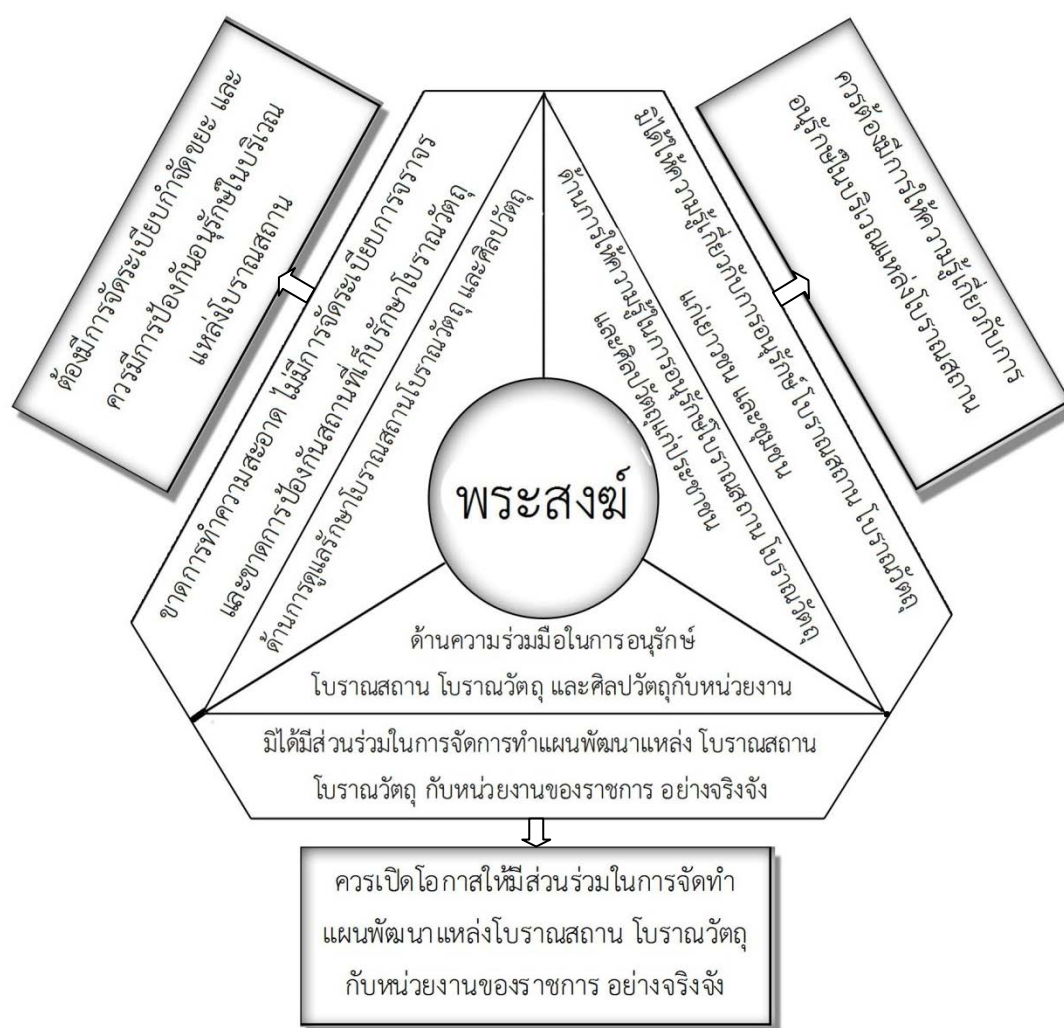
ความรู้ที่ถูกต้องในการอนุรักษ์เป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการอนุรักษ์ของบางอย่างไม่ใช่จะลืมหืมแล้วก็ไม่ไปค้าพุงไว้แล้วก็จบ เปลาเลยมันต้องรู้ว่าฐานรากนั้นทำมาจากอะไร และจะอย่างไรให้คงอยู่ไปอีกนานเท่านาน และจะอย่างไรให้สวยงามด้วย ฉะนั้นเราต้องศึกษาและเผยแพร่ความรู้อันถูกต้องให้แพร่หลายออกไป ซึ่งเราก็กทำอยู่แล้วในรูปแบบของแผ่นพับ และซีดีเผยแพร่ต่างๆ

ด้านความร่วมมือในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ กับหน่วยงานราชการ

ต้องยอมรับกันว่ารัฐมีงบประมาณที่จำกัด และการพิจารณางบประมาณต่างๆ ก็มีขั้นตอน ฉะนั้น อยากให้ทุกคนทุกฝ่ายเข้าใจถึงเวลาที่เรารอ และความร่วมมือในการอนุรักษ์ของภาครัฐและวัดก็ยังร่วมมือกันอย่างดี แต่อยากให้ทุกคนเข้าใจในหลักการและขั้นตอนต่างๆ ด้วย

๔.๖ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา ผลงานทางวิชาการและงานวิจัยต่าง ๆ แล้วนำมารวบรวมเรียบเรียงไว้ในงานวิจัยเล่มนี้ และจากการที่ได้ทำการทบทวนวรรณกรรมต่าง ๆ และลงพื้นที่ทำการวิจัย ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้จากการวิจัย ได้ดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๑ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากแผนภาพที่ ๔.๑ ผู้วิจัยสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และผลงานต่างๆ นำมารวบรวมในงานวิจัยเล่มนี้ ผู้วิจัยสรุปองค์ความรู้ได้ดังนี้

๑. การวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ได้ทำการวิจัยจาก พระสงฆ์ที่อยู่ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งจากการสุ่มตัวอย่างมีจำนวน ๒๘๗ รูป เพื่อให้การพัฒนาแบบรูปธรรม เป็นหลักเป็นฐาน และให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นไป

๒. การวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ทั้ง ๓ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ๒) ด้านการให้ความรู้ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ๓) ด้านความร่วมมือในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ กับหน่วยงานราชการ

๓. จากผลการศึกษาในแต่ละด้าน ซึ่งมีผลออกมาดังนี้ คือ ด้านการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ด้านการให้ความรู้ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ด้านความร่วมมือในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ กับหน่วยงานราชการ

จากผลกระทบที่ได้รับในแต่ละด้าน ซึ่งมีผลกระทบออกมาดังนี้ คือ ด้านการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ทำให้พระสงฆ์ที่อยู่ในพื้นที่เอาใจใส่ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ มากขึ้น ด้านการให้ความรู้ในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ ส่วนมากพระสงฆ์สนใจความรู้ในการอนุรักษ์โบราณสถานและ ศิลปวัตถุ มากขึ้น ด้านความร่วมมือในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุ กับหน่วยงานราชการ มีการร่วมมือกับหน่วยงานราชการเพื่อจัดหาวิทยากรให้ความรู้ ความเข้าใจแก่กลุ่มคนผู้สนใจทางโบราณคดีท้องถิ่นมากขึ้น